

Jak psát recenzi

RENÁTA PŘICHYSTALOVÁ

Výsledek hlasování ankety na tudle:

Nerudová, Z.: Po stopách nejstaršího osídlení Brna

12 hlasů v Tudle

(11 hlasů: Peksa, V. a kol.: Interdisciplinární výzkum středověké sakrální architektury. Metodická příručka

9 hlasů: Galetová Lázníčková. M. ed.: Nejstarší šperky a ozdoby těla)

Recenzia/recenze/Peer review/Rezension

- ▶ Odvozené z latiny: re + censere – posuzovat, konat přehlídku, uvažovat, pozorně si prohlížet a hodnotit
- ▶ V současném jazykovém povědomí se recenzí rozumí kritické posouzení/ocenění nějakého odborného, vědeckého či uměleckého díla/práce
- ▶ Velký slovník naučný m/ž, 1999: „1. shrnující zhodnocení vědeckého nebo uměleckého díla; posudek, kritika; 2. posuzování řízení, jímž prochází vědecké nebo umělecké dílo před vydáním.“
- ▶ Pozor! Neplést si recenzi s anotací!
- ▶ Anotace: stručná hodnotící informace o obsahu publikace/díla/článku apod. (z latinského ad-, k a notare, poznamenat)

Anotace

(z latinského *ad-*, k a *notare*, poznamenat)

k dokumentu pevně připojené

- ▶ a vytváří je jeho autor (například anotace či resumé odborného článku)
- ▶ a vytváří je někdo jiný, redaktor nebo recenzent (například anotace na záložce a na obalu knihy, DVD atd.)

Tyto anotace vznikají až dodatečně (například čtenářské poznámky na okraji knihy, diskuse k článku na Wikipedii atd.)

nejsou s textem fyzicky spojené

- ▶ stručně charakterizují jeho obsah pro usnadnění výběru uživatele (například anotace v knihovnické databázi, v bibliografii, v nakladatelském katalogu)
- ▶ posuzují a kritizují dokument z hlediska uživatelů nebo odborníků (stručné recenze, hodnotící poznámky v časopisech, blozích a pod.)

Anotace mohou mít formu

- ▶ poznámek k jednotlivým místům textu, například na okraji knihy (marginálie)
- ▶ stručného shrnutí obsahu dokumentu
- ▶ hodnotících či kritických poznámek uživatelů (diváků, čtenářů nebo posluchačů)
- ▶ V lingvistice se anotací často míní doplnění původního textu o slovní rozbor. Soubory takto anotovaných textů tvoří korpusy a jsou důležitou pomůckou při tvorbě strojových/el. překladů a podobně

Rešerše

- ▶ **Rešerše** (z francouzského *recherche* - hledání) může být:
- ▶ Vyhledávání informací o určité problematice na základě konkrétního požadavku
- ▶ Soupis vyhledaných informací jako výsledek.
- ▶ S rozvojem internetu a online-databází se povaha rešeršní práce výrazně změnila a mnozí uživatelé si informace vyhledávají sami, pomocí webových vyhledávačů a databází.

RECENZE

Dobře napsaná recenze by měla obsahovat

▶ Popisně informační pohled na recenzované dílo

- uvádět základní bibliografické údaje; základní citace; údaje o nakladatelství; rozsah a obsah práce

▶ Analyticko-kritický a hodnotící pohled na recenzované dílo

- hodnocení uspořádání a členění díla z formálního hlediska; důkladná analýza myšlenkového přínosu díla; upozornění na sporné, diskutabilní eventuálně mylné/zavádějící názory autora/autorů

Dobře napsaná recenze by měla obsahovat

- celkové zhodnocení významu díla, jeho přínos pro příslušný obor
- měla by obsahovat názor na odbornou hodnotu díla, jeho (ne)užitečnost pro vývoj/posun dalšího bádání v sledované oblasti

Plně respektuj smysl a funkci recenze!

- Je nutné uvědomit si, že recenzi bude číst i autor díla, který může nekompromisně ostře formulované výhrady brát v osobní rovině – je nutné vyhnout se osobním invektivám
- Recenze má být psaná s erudicí, nadhledem a velkoryse – ne hnidopišsky
- Recenzent nepíše recenzi z pozice „vševěda, všeuměla nebo všudybyla“
- Recenzent bude taktéž někdy někde recenzován
- Recenze má co nejvíc zrcadlit vědeckou/uměleckou akribii recenzenta

Co by nemělo v recenzi chybět (aneb struktura)

Struktura může být opravdu velmi různá. Lze například začít nějakou úvodní vstupní úvahou, pokračovat charakteristikou knihy, dále navázat polemikou/úvahou nad některou z tezí a uzavřít závěrečným hodnotícím shrnutím. Cest je opravdu mnoho, proto nabízíme spíše několik otázek, které je dobré si při promýšlení recenze klást (není nutné na každou z nich odpovědět!):

- Bylo téma knihy zpracováno už dřív? Kým a jak? Přináší kniha k problému něco nového?
- Přistupuje autor k problému tradičně, nebo s novou perspektivou? Nabízí nějakou novou tezi? Pracuje s tématem konzistentně, nebo jsou ve výkladu rozpory?
- Pracuje se dostatečně s kontextem? Zná autor aktuální literaturu a diskutované oborové problémy?
- Kde je vlastně autorem? Pokud je to zkušený badatel, jakou hraje tato práce roli v jeho díle?
- Je kniha čtivá? Je dobře redakčně a nakladatelsky připravená?
- Jaké jsou ambice knihy? Daří se autorovi plnit, co si předsevzal? (Poznámka: Vyplatí se nepřeskakovat v knihách úvody!)
- Je kniha určena jen specialistům, nebo se z ní mohou něco dozvědět i (informovaní) laici?

